

FYLKESMANNEN I AUST-AGDER

AT Skog v/
Per Simon Slettebø
Postboks 116 Sentrum
3701 SKIEN

Deres ref.

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
Sak nr. 2011/2292 / FMAAGAH

Dato
07.05.2013

PÅLEGG OM RETTING/AVBØTENDE TILTAK ETTER HOGST I BOTNESKOGEN I RAET LANDSKAPSVERNOMRÅDE - ARENDAL KOMMUNE

Fylkesmannen viser til forhåndsvarsel av 25.04.2013, og redegjørelse om hogsten fra AT Skog datert 03.05.2013. Vedlagt redegjørelsen følger en vurdering fra innleid biolog hos AT Skog: Tor Erik Brandrud (NINA). Fylkesmannen ved Homme og Kroken deltok på AT Skogs befarings av hogstområdet 30.04.2013.

Bakgrunn

AT Skog har vært ansvarlige for gjennomføringen av en hogst i Botneskogen gnr/bnr 218/4 og 218/7, på vegne av grunneierene Jon Ramsvatn og Nils P. Boye. Hogsten ble meldt 29.01.2013 av AT Skog til Fylkesmannen. I meldinga ble det poengtert at hogsten skulle gjennomføres i tråd med retningslinjene i forvaltningsplanen, hvor det blant annet er satt en størrelsesgrense for hogstflater på < 1,5 da. Fylkesmannen ble 02.04.2013 gjort oppmerksom på at hogsten var gjennomført, fra turgåere i området. Det ble avdekket store avvik fra størrelsesbegrensningen i retningslinjene. Det ble avholdt befarings med AT Skogs lokale ansvarlige sammen med Arendal kommune, politiet og Statens naturoppsyn 24.04.2013. Under befarings ble det opplyst at hogstkvantumet var på omkring 1000 m³. Den største hogsflaten ble anslått å være > 20 daa.

Etter befarings ble Fylkesmannen om en redegjørelse fra AT Skog, om hendelsesforløpet rundt hogsten, jf. brev av 25.04.2013. AT Skog besvarte dette i brev av 03.05.2013, sammen med forslag til avbøtende tiltak basert på rapporten (Brandrud 2013) fra innleid biolog Brandrud.

Juridisk grunnlag

Raet landskapsvernopråde

Eiendommene hvor hogsten er utført er omfattet av verneforskrift for Raet landskapsvernopråde (heretter kalt verneforskriften). Raet landskapsvernopråde (Raet lvo) ble vernet ved kgl.res. av 15. desember 2000, i medhold av lov av 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern, § 5, jf. §§ 6, 7, 13, 14, 21, 22 og 23. Formålet med Raet lvo er, jf. verneforskriften § 2: *"... å bevare det egenartede natur- og kulturlandskapet med kvartærgeologiske forekomster og særegent dyre- og planteliv knyttet til Raet i Aust-Agders kystopråde."*

I henhold til verneforskriften § 3 punkt 1 skal området være *"...vernet mot alle aktiviteter og inngrep som vesentlig kan endre landskapets art og karakter."* Verneforskriften § 3 punkt 1.1 angir en rekke tiltak som er forbudt i Raet lvo, herunder flatehogst, sprenging av fjell, planering, uttak av masser, drenering, graving eller utfylling av løsmasser og fjerning av rullestein mv. Listen er ikke uttømmende.

I verneforskriften § 3 punkt 1.2 står det at: «*Egenartede, spesielt store og vakre trær og hule trær skal ikke hogges. Det samme gjelder for store døde trær som er med på å prege landskapet. Bestandspleie med sikte på trelagsskifte er ikke tillatt*».

I verneforskriften § 3 punkt 2.5 står det at bestemmelsene i punkt 1 ikke er til hinder for skogsdrift i samsvar med forvaltningsplan (jf. kapitel V) for området Botneskogen.

Naturmangfoldloven – Retting og avbøtende tiltak

Nml. § 69, 1. ledd fastslår at myndigheten etter loven kan pålegge den ansvarlige å rette eller stanse forhold som er i strid med loven eller vedtak med hjemmel i loven, jf. også prinsippet om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver, jf. nml. § 11. Myndigheten etter nml. § 69, 1. ledd er ved brev av 13.12.2010 fra Direktoratet for Naturforvaltning (DN) delegert til fylkesmannen.

Nml. § 69, 2. ledd lyder:

"Den som ved å overtre loven eller vedtak med hjemmel i loven forårsaker fare for forringelse av naturmangfoldet, skal sette i verk tiltak for å forhindre at slik forringelse skjer. Har forringelsen allerede inntrådt, gjelder plikten hindring av ytterligere forringelse og – om mulig – gjenoppretting av den tidligere tilstand for mangfoldet ved oppsamling, rydding, fjerning, planering eller andre egnede tiltak. Tiltak som i seg selv kan medføre miljøforringelse av noen betydning, skal bare iverksettes etter samtykke av myndigheten etter loven eller pålegg etter første ledd".

Etter § 7 i naturmangfoldloven (nml.) skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Nevnte bestemmelser omhandler prinsippet om kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10), prinsippet om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§ 11), og prinsippet om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12).

Fylkesmannens vurdering

Hogst i Botneskogen er spesielt omtalt og behandlet, både i verneforskriften og forvaltningsplanen for Raet Ivo, og er tillatt dersom den utføres i tråd med retningslinjene. Situasjonen som har oppstått er derfor spesiell, og forekommer svært sjelden i verneområder.

Raet er et landskapsvernområde der landskapselementene er en del av formålet med vernet. Innenfor et stort verneområde som Raet Ivo, vil det være variasjon i naturtyper som til sammen skaper det landskapsbildet vi i dag kjenner. Imidlertid vil det i det samme område også finnes naturtyper som ikke er spesielt hensiktsmessige i forhold til det biologiske mangfoldet, som vernet også skal bidra til å opprettholde eller øke. Botneskogen er et slikt område.

Fylkesmannen har som forvaltningsmyndighet gjennomført hogst og uttak av uønskede treslag for å fremme det biologiske mangfoldet andre steder i Raet Ivo. Dette har i hovedsak vært uttak av sitkagran, men også plantet gran. I disse områdene har forvaltningsmyndigheten vurdert hensynet til det biologiske mangfoldet, og bekjempelse av trusselen for spredning av uønskede arter, som viktigere enn å skape et midlertidig brudd i landskapsbildet. For at slike tiltak skal få den ønskelige effekten over tid, har forvaltningsmyndigheten samtidig gått inn og planlagt aktiv forvaltning/skjøtsel. Hensikten er å gjenskape et skogbilde, en blandingsskog med høyere biologisk mangfold som ligner mer på det som naturlig hører til på Raet.

Innenfor deler av Botneskogen har det tidligere blitt plantet gran som har fremstått som tette monokulturer med lavt biologisk mangfold, jf. Brandrud 2013, mens det i andre deler av Botneskogen er områder med stort innslag av furu og lauvtre. Andre steder er det dominans av furu.

Brandruds rapport, sammen med Fylkesmannens egne befaringer på stedet anses som tiltstrekkelig kunnskapsgrunnlag (nml. § 8), og føre-var-prinsippet tillegges liten vekt i saken (nml. § 9).

AT Skog har i sin redegjørelse for hogsten påtatt seg alt ansvar, og fastslår at det har forekommet alvorlige avvik i skogsdriften som de hadde ansvaret for. De har derfor satt i gang sine rutinemessige strakstiltak, og gjort en vurdering av korrigerende tiltak som kan gjøres for å avbøte skaden. Ved befaring med biolog på stedet, ble det sammen med Fylkesmannen sett på effekter av hogsten på biomangfoldet. Det ble videre vurdert ulike alternativer for avbøtende tiltak, som vil gi en varig positiv utvikling av hogstområdet på sikt.

Befaringen av hogsten viste at det finnes et potensial for naturlig foryngelse av furu og lauv, spesielt eik. Rapporten fra Brandrud peker på at selv om det er tatt ut furu og eik som burde vært spart, vil hogsten totalt sett ikke være til skade for det biologiske mangfoldet, dersom man klarer å få opp en furu/eikedominert lysåpen skogtype. AT Skog har i dialog med de berørte grunneierne avklart, og fått aksept for, de korrigerende tiltak AT Skog foreslår. Med bakgrunn i rapporten fra Brandrud, vurderer AT Skog at tapet av biologiske verdier er begrenset som følge av hogsten. Dette begrunnes med at hoveddelen av volumet som er tatt ut bestod av ensaldret og hurtigvokst gran. Rapporten beskriver at uttaket av denne granen er gunstig i forhold til biomangfoldet, men at det burde vært gjort mer etappevis. Samtidig påpekes det i rapporten at det er uheldig at ikke all furu samt eik og osp ble spart.

AT Skog mener at hogstområdet på sikt vil kunne utvikle høyere biologiske kvaliteter enn hva avvirket skog kunne. Tross dette, beklager AT Skog bruddet på retningslinjene på det sterkeste. AT Skog vil derfor i samråd med berørte grunneiere tilby følgende korrigerende tiltak:

- Aktuelle hogstfelt forynges naturlig (spesielt med tanke på eik).
- Det opprettes om ønskelig, jf. biologisk rapport, nøkkelbiotop på eiendom tilhørende Boye og Ramsvatn i "svartorsumpskog" mot Botnetjenn.
- Det opprettes, jf. biologisk rapport, nøkkelbiotop på eiendom tilhørende Boye i "furu-gran-kantskog" på rullestein.
- En av de berørte eierne har formidlet ønske å bruke deler av hogstområdet til fremtidig beite.
- Nedbaret sti ryddes.
- Større barhauger langs vegen fjernes.

Fylkesmannen er enig i vurderingene som fremsettes i rapporten rundt biologiske virkninger på biomangfoldet som følge av hogsten, og at en åpen blandingsskog dominert av eik og furu vil være positivt på sikt. Det som ikke fremgår like klart av rapporten, er at naturlig foryngelse av eik og furu vil kreve aktiv skjøtsel dersom man ønsker at hogstflatene skal utvikles til en "åpen" skog. Som tidligere nevnt, har Fylkesmannen aktivt gått inn for slik skjøtsel gjennom avstandsregulering på enkelte andre områder i Ivo, og har nedfelt dette som tiltak i forvaltningsplanen.

Fylkesmannen er tilfreds med at AT Skog har vært imøtekommande med forslag om avbøtende tiltak. Fylkesmannen mener at en omforent plan for hogstområdet, hvor AT Skog påtar seg ansvaret for gjennomføring av avbøtende tiltak (nml. § 11), vil være en akseptabel løsning. Dette vil også på sikt kunne vise seg å være en god løsning for dette området, både for det biologiske mangfoldet, men også for landskapsbildet. Slik Fylkesmannen vurderer saken, krever det skjøtsel av området utover det AT Skog foreslår i sine avbøtende tiltak. En slik skjøtsel vil bestå i avstandsregulering i minimum to omganger, jf. forvaltningsplanen for Raet landskapsvernområde s. 105 tiltak 4-9.

Nml. §§ 10 og 12 anses lite relevante i forhold til aktuelle sak.

Konklusjon

Fylkesmannen er enig i de biologiske faglige vurderingene i rapporten til Brandrud. Gjennom aktiv skjøtsel av hogstområdet kan det tilrettelegges for en åpen furu- og eikedominert blandingsskog, som vil være positivt for det biologiske mangfoldet. AT Skog kan gjennom avbøtende tiltak, bidra til et skogbilde som naturlig hører hjemme på raet, selv om landskapsbildet for en periode blir skadelidende. Dersom de avbøtende tiltakene blir fulgt opp, ser ikke Fylkesmannen behov for å straffeforfølge saken.

Vedtak

Fylkesmannen i Aust-Agder vedtar med hjemmel i nml. § 69 krav om følgende tiltak på hele hogstområdet som ble avvirket i Botneskogen:

- Aktuelle hogstfelt forynges naturlig spesielt med tanke på eik og furu.
- Minimum to (2) avstandsreguleringer på hogstflatene i tråd med beskrivelse i forvaltningsplanen for Raet Ivo s. 105 tiltak 4-9.
- Det opprettes, jf. biologisk rapport, nøkkelbiotop på eiendom tilhørende Boye og Ramsvatn i "svartorsumpskog" mot Botnetjenn som foreslått av AT Skog.
- Det opprettes, jf. biologisk rapport, nøkkelbiotop på eiendom tilhørende Boye i "furu-gran-kantskog" på rullestein som foreslått av AT Skog.
- Nedbarete stier ryddes.
- Større barhauger langs vegen fjernes.
- Påførte masser i forbindelse med hogsten fjernes.

Dette vedtaket kan påklages innen tre uker fra det tidspunkt underretning om vedtaket er kommet frem, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29.

En eventuell klage skal fremsettes for Fylkesmannen, jf. forvaltningsloven § 32.

Vi gjør oppmerksom på retten etter forvaltningsloven § 18, jf. § 19 til å se sakens dokumenter.

Med hilsen

Øystein Djupedal

Brevet er elektronisk godkjent og sendes uten underskrift.
Saksbehandler: Geir Andre Homme

Kopi til:

Direktoratet for naturforvaltning
Nils P. Boye
Arendal kommune
Jon Ramsvatn

Postboks 5672 Sluppen
Breivikveien 30 B
Postboks 780 Stoa
Bjellandveien 86

7485	Trondheim
1394	NESBRU
4809	Arendal
4818	FÆRVIK